

STANDARD „IDEALNY” SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH

Inicjatywa ujednoczenia instrukcji zbierania selektywnego odpadów komunalnych w Polsce.

Partnerzy:

- Fundacja na rzecz Odzysku Opakowań Aluminiowych RECAL - Artur Łobocki, Jacek Wodzisławski
- Fundacja ProKarton – Łukasz Sosnowski
- Stowarzyszenie Papierników Polskich – Katarzyna Godlewska, Michał Jastrzębski
- Stowarzyszenie „Polski Recykling” – Sławomir Pacek, Grzegorz Rękawek
- Związek Pracodawców Polskie Szkło – Piotr Kardaś

Charakterystyka inicjatywy:

W Polsce za **selektywne zbieranie odpadów** odpowiadają gminne systemy gospodarowania odpadami. Zazwyczaj każda spośród **2 479 gmin samodzielnie ustala szczegółowe zasady zbierania selektywnego** poprzez przepisy prawa miejscowego. Wyjątek stanowią związki międzygminne, ale niezależnie od formy organizacji, widoczne są istotne różnice w standardzie zbierania selektywnego pomiędzy poszczególnymi samorządami. Sytuacja ta dotyczy zarówno żółtego pojemnika, jak i selektywnego zbierania szkła oraz papieru.

Fundacja RECAL od 6 lat prowadzi analizę instrukcji segregacji opakowań aluminiowych w 50 największych miastach w Polsce. **Aktualna sytuacja w zakresie postępowania z opakowaniami aluminiowymi wykazuje fundamentalne różnice w zbieraniu selektywnym praktycznie większości tych opakowań.** Najdalej idącym przykładem stosunkowo liczne przypadki zakazywania zbierania selektywnego niektórych frakcji np. folii aluminiowej czy metalowych aerozoli, co wprost stoi w sprzeczności z planowaną modernizacją systemu ROP w Polsce.

Poruszając temat instrukcji segregacji, konieczne jest podkreślenie zazwyczaj wielotorowego informowania mieszkańców o zasadach zbierania selektywnego obejmującego obok informacji umieszczonych bezpośrednio na pojemnikach, ulotki, internetowe wyszukiwarki odpadów, spoty radiowe, telewizyjne oraz internetowe.

Podstawy prawne i dokumenty odniesienia:

Standard został opracowany z uwzględnieniem: rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Rozporządzenie Packaging and Packaging Waste – PPWR), w szczególności art. 6, art. 12, art. 13, art. 50 oraz załączników II, VII i X, a także technicznej propozycji JRC dotyczącej harmonizowanych etykiet segregacyjnych dla opakowań i pojemników. W zakresie nieuregulowanym niniejszy dokument należy stosować z uwzględnieniem przepisów krajowych i lokalnych zasad organizacji systemu komunalnego.

Ogólny zakres zbierania selektywnego regulowany jest Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów:

- z papieru, w tym odpady z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru niebieskiego, oznaczonych napisem „Papier”;
- ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło”. Jeżeli frakcję (..) zbiera się w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, szkło bezbarwne zbiera się w pojemnikach lub workach koloru białego, oznaczonych napisem „Szkło bezbarwne”, a szkło kolorowe – w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło kolorowe”;
- metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych, oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”;

Dwa poziomy komunikacji:

Standard rozróżnia dwa poziomy informacji: instrukcję dla mieszkańca, której celem jest wskazanie właściwego pojemnika lub ścieżki postępowania, oraz warstwę techniczno-regulacyjną, która przypisuje opakowanie do kategorii materiałowej PPWR i do projektowanego oznakowania JRC. Wykaz ten stanowił punkt wyjścia do prac na standardem „idealnym”, aby uniknąć ewentualnych sprzeczności regulacji unijnych z krajowymi. Warstwa techniczno-regulacyjna nie powinna komplikować instrukcji dla mieszkańca, lecz powinna zapewniać spójność dokumentu z przyszłą harmonizacją oznakowania opakowań w Unii Europejskiej.

Proponowane rozwiązanie:

Zakres tematyczny podzielony jest na kilka obszarów. Pierwszy obejmuje bezpośrednio instrukcje segregacji publikowane dla mieszkańców, aby mogli dokonać prawidłowego podziału odpadów przy pojemnikach do segregacji. Obszar drugi (planowany w następnym etapie) dotyczy technicznych zaleceń dla branżystów i prawidłowego postępowania z odpadami zebranymi selektywnie, aby ich jakość nie uległa istotnemu pogorszeniu podczas ich sortowania, doczyszczania, magazynowania i transportu do recyklingu.

Charakter standardu:

Niniejszy dokument ma charakter branżowego standardu rekomendacyjnego. Jego celem jest ujednoczenie i uproszczenie komunikacji dotyczącej selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych. Dokument nie zastępuje przepisów prawa powszechnie obowiązującego, regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach ani lokalnych instrukcji wynikających z organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

INSTRUKCJE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW

System kaucyjny:

W Polsce z dniem 1.10.2025 r. został uruchomiony system kaucyjny na opakowania:

- jednorazowe butelki z tworzyw sztucznych o pojemności do 3 litrów
- szklane butelki wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 litra
- puszki metalowe o pojemności do 1 litra.

Opakowania objęte kaucją należy oddać do odpowiedniego punktu zwrotu. Bardzo ważne jest żeby opakowań kaucjonowanych nie zgniatać, aby możliwe było ich przyjęcie na podstawie czytelnego kodu kreskowego i niezmiennego kształtu. Gminna zbiórka pojemnikowa do żółtego pojemnika jest ścieżką rezerwową wyłącznie w sytuacji gdy zwrot w ramach systemu kaucyjnego nie jest możliwy.

Wstępne informacje:

Instrukcje dotyczą odpadów opakowaniowych. Nie obejmują odpadów, które także mogą być poddane recyklingowi albo wg przepisów nie są opakowaniami, np. podgrzewacze (świeczki – ang. tea lights).

Ważne uwagi do postępowania z wszystkimi odpadami opakowaniowymi:

- opakowanie opróżnić do końca (nie myć)
- w miarę możliwości oderwać etykietę (nie jest to jednak niezbędne)
- aluminiowe folie, w tym wieczka oderwane od plastikowych kubków, zgniatamy
- nakrętki zostawić na butelkach szklanych
- zgnieść opakowania przed wyrzuceniem

POJEMNIK ŻÓŁTY

Merytorycznie odpowiedzialni:

Fundacja RECAL, Fundacja ProKarton oraz Stowarzyszenie Polski Recykling

Wrzucać:

- puszki po napojach i żywności
- opakowania po dezodorantach (aerozole) – całkowicie opróżnione
- aluminiowe wieczka (oderwane)
- folia i tacki aluminiowe
- tubki aluminiowe i plastikowe
- pudełka i foremki metalowe
- kapsle i zakrętki
- kapsułki po kawie (nie opróżniać)
- opakowania z tworzyw sztucznych po napojach, żywności oraz kosmetykach
- folie i inne opakowania z tworzyw sztucznych
- kartony po płynnej żywności (po mleku i sokach)
- elastyczne opakowania plastikowe i metalizowane

Nie wrzucać:

- baterii i akumulatorów
- sprzętu elektrycznego i elektronicznego
- opakowań po produktach niebezpiecznych (np.: farby, lakiery, rozpuszczalniki, środki ochrony roślin, chemia techniczna oraz opakowania z pozostałościami substancji niebezpiecznych)
- plastikowych zabawek
- opakowań plastikowych po olejach silnikowych, smarach, olejach spożywczych
- tekstyliów
- odpadów remontowo-budowlanych
- odpadów medycznych z tworzyw sztucznych typu: strzykawki, wenflony, nieużyte leki

POJEMNIK BIAŁY / ZIELONY

Merytorycznie odpowiedzialny:

Związek Pracodawców Polskie Szkło

Wrzucać:

- szklane butelki po napojach i żywności
- szklane słoiki po żywności
- szklane opakowania po kosmetykach

Nie wrzucać:

- szklanek i kieliszków
- kubków
- talerzy
- naczyń i garnków
- żarówek i świetlówek
- szyb i okien
- doniczek ceramicznych
- opakowań z lekami

POJEMNIK NIEBIESKI

Merytorycznie odpowiedzialne:
Stowarzyszenie Papierników Polskich

Wrzucać:

- opakowania z papieru lub tektury
- gazety i czasopisma
- katalogi, prospekty, foldery
- papier szkolny i biurowy
- książki i zeszyty
- torebki papierowe
- papier pakowy
- papierowe tacki, talerze i pudełka na żywność

Nie wrzucać:

- papieru powlekanego folią i kalką
- kartonów po mleku i napojach
- laminowanych kubków po napojach
- tubek po przekąskach wykonanych z różnych materiałów
- papieru higienicznego
- pieluch jednorazowych i podpasek
- pampersów i podkładek
- tapet
- innych odpadów komunalnych (w tym niebezpiecznych)

STANDARD „IDEALNY” SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH - ZAŁĄCZNIK NR 1

Sposób segregacji						
Nazwa opakowania	Kolor pojemnika w Polsce	Objęcie kaucją	Specjalne przygotowanie	Dodatkowe uwagi (w tym inna nazwa)	Kolor materiałowy wg JRC *	Głów
puszki napojowe	żółty	tak		do żółtego jeśli nie można oddać do kaucyjnego punktu zwrotu	szary	
aerozole metalowe	żółty	nie	całkowicie opróżnić	dezodorant, lakier do włosów	szary	
wieczka od produktów mlecznych	żółty	nie	oderwać od kubeczka, zgnieść	platynki	szary	
zakrętki butelek plastikowych	żółty	tak / nie	oddzielić od butelki	nakrętka, zakrywka	żółty, szary	
zakrętki butelek szklanych	zielony	nie	zostawić na butelce	nakrętka, zakrywka	zielony	
folia aluminiowa	żółty	nie	zgnieść		szary	
puszki żywnościowe	żółty	nie			szary	
tacki aluminiowe	żółty	nie		foremka aluminiowa	szary	
tubki aluminiowe	żółty	nie			szary	
butelki metalowe	żółty	nie			szary	
kapsułki po kawie	żółty	nie	nie opróżniać		szary	
kapsle	żółty	nie	oddzielić od butelki	zamknięcie koronkowe	szary	
opakowania metalowe	żółty	nie			szary	
butelki plastikowe objęte kaucją (do 3 l)	żółty	tak		do żółtego jeśli nie można oddać do kaucyjnego punktu zwrotu	żółty	S
pozostałe opakowania plastikowe nie objęte kaucją	żółty	nie		Formaty opakowań sztywnych inne niż butelki i butle (w tym naczynia, kubeczki, słoiki, kubki, jedno-i wielowarstwowe tacki i pojemniki, pojemniki aerozolowe)	żółty	Szt
elastyczne opakowania foliowe z PET nie objęte kaucją	żółty	nie		Folie	żółty	
pozostałe sztywne opakowania z PET nie objęte kaucją	żółty	nie		Pojemniki, butelki, tacki, naczynia i tubki	żółty	
folie wielowarstwowe i wielomateriałowe z tworzyw sztucznych	żółty	nie		Folie i tubki, w tym opakowania wielowarstwowe i wielomateriałowe	żółty	
sztywne opakowania z tworzyw sztucznych	żółty	nie		Pojemniki, butelki, tacki, naczynia	żółty	
elastyczne opakowania z tworzyw sztucznych	żółty	nie		Folie i tubki, w tym opakowania wielowarstwowe i wielomateriałowe	żółty	
pozostałe sztywne opakowania z tworzyw sztucznych	żółty	nie		Skrzynie i palety, płyty faliste z tworzyw sztucznych, pojemnik na płyny	żółty	Tw

STANDARD „IDEALNY” SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH - ZAŁĄCZNIK NR 1

Sposób segregacji						
Nazwa opakowania	Kolor pojemnika w Polsce	Objęcie kaucją	Specjalne przygotowanie	Dodatkowe uwagi (w tym inna nazwa)	Kolor materiałowy wg JRC *	Głów
opakowania na produkty nabiałowe z tworzyw sztucznych	żółty	nie		Opakowania przetworów mlecznych (jogurty, serki), tacki, kubki i inne pojemniki na żywność	żółty	
szttywne opakowania izolacyjne na produkty przetwórstwa rybnego i ochronne na sprzęt agd z tworzyw sztucznych	żółty	nie	ewentualnie kierować na PSZOK	Opakowania twarde (w tym pudełka na ryby / AGD i tacki)	żółty	
pozostałe opakowania sztywne z tworzyw sztucznych innych niż poliolefiny	żółty	nie		Różne opakowania twarde	żółty	Pozo w ty
pozostałe opakowania elastyczne z tworzyw sztucznych na wyroby medyczne i termoformowane	żółty	nie		Torebki, blistry, opakowania termoformowane, opakowania próżniowe, opakowania ze zmodyfikowaną atmosferą/wilgotnością, w tym elastyczne duże pojemniki do przewozu luzem, torby, folia stretch	żółty	Pozo
opakowania z biodegradowalnych tworzyw sztucznych	biodopady	nie	koniecznie brązowy worek	Biodegradowalne tworzywa sztuczne (1) – sztywne (na przykład PLA, PHB) i elastyczne (na przykład PLA)	brązowy	Zaró
kartony do płynnej żywności	żółty	nie	nie rozdzielać elementów	karton na mleko, karton na sok, wielomateriałowy karton	pomarańczowy	Op s
laminowane kubki po napojach	żółty	nie	nie oddzielać warstw	laminowany kubek, wielowarstwowy kubek, kubek papierowy	pomarańczowy	Op s
tuby po przekąskach wykonana z różnych materiałów	żółty	nie	nie roddzielać, zgnieść		pomarańczowy	Op s
saszetki	żółty	nie	opróżnić zawartość, bez resztek żywności, zgnieść	Pouch	żółty	Polie
tacki i talerze papierowe	niebieski		nie oddzielać warstw		pomarańczowy	Op s
blistry	żółty		nie oddzielać warstw	elastyczne opakowanie po lekarstwach	szary, żółty	M w

STANDARD „IDEALNY” SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH - ZAŁĄCZNIK NR 1

Sposób segregacji						
Nazwa opakowania	Kolor pojemnika w Polsce	Objęcie kaucją	Specjalne przygotowanie	Dodatkowe uwagi (w tym inna nazwa)	Kolor materiałowy wg JRC *	Głów
szklane butelki po napojach i żywności	zielony/biały	nie	metalowe nakrętki butelek możemy zostawić na opakowaniu pozostałe zamknięcia wrzucamy do pojemnika przeznaczonego na tworzywa sztuczne i metale	Butelki szklane wielokrotnego użytku powinny być zwracane w sklepach. Etykiety, można odkleić i wrzucić do odpowiedniego pojemnika: do papieru (papierowa) albo do tworzyw (plastikowa)	TBC	
szklane słoiki po żywności	zielony/biały	nie	zamknięcia wrzucamy do pojemnika przeznaczonego na tworzywa sztuczne i metale	Etykiety, można odkleić i wrzucić do odpowiedniego pojemnika: do papieru (papierowa) albo do tworzyw (plastikowa)	TBC	
szklane opakowania po kosmetykach	zielony/biały	nie	zamknięcia wrzucamy do pojemnika przeznaczonego na tworzywa sztuczne i metale	Etykiety, można odkleić i wrzucić do odpowiedniego pojemnika: do papieru (papierowa) albo do tworzyw (plastikowa)	TBC	
szklanki	czarny	nie			-	
kieliszki	czarny	nie			-	
kubki szklane lub ceramiczne	czarny	nie			-	
talerze	czarny	nie			-	
naczynia kuchenne lub garnki	czarny	nie			-	
doniczki ceramiczne	czarny	nie			-	
żarówki lub świetlówki	Elektroodpad - osobna zbiórka	nie			-	
szyby lub okna	Odpad budowlany - osobna zbiórka	nie			-	
opakowania z lekami	Zanieść do apteki - osobna zbiórka	nie			-	
pudełka z papieru, tektury litej lub tektury falistej	niebieski	nie	zgnieść, usunąć folie, taśmy i inne luźne elementy z tworzyw sztucznych do żółtego pojemnika	pudełka do zapalek, papierowe opakowania po kosmetykach, papierowe opakowania po lekach, pudełka po słodyczach	niebieski	Op
torby papierowe	niebieski	nie		torby na zakupy	niebieski	Op
papier pakowy	niebieski	nie			niebieski	Op
papier powlekany folią i kalką	czarny	nie			pomarańczowy	Op s

STANDARD „IDEALNY” SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW OPAKOWANIOWYCH - ZAŁĄCZNIK NR 1

Sposób segregacji						
Nazwa opakowania	Kolor pojemnika w Polsce	Objęcie kaucją	Specjalne przygotowanie	Dodatkowe uwagi (w tym inna nazwa)	Kolor materiałowy wg JRC *	Głów
papierowe worki po materiałach budowlanych	niebieski	nie	tylko jeżeli są czyste, puste i nie mają warstwy foliowej - w innym przypadku do czarnego		niebieski	Op
papierowe worki po nawozach	niebieski	nie	tylko jeżeli są czyste, puste i nie mają warstwy foliowej - w innym przypadku do czarnego		niebieski	Op
koperty bąbelkowe	niebieski	nie	oddzielić folię bąbelkową do żółtego pojemnika		pomarańczowy	Op s
koperty z okienkiem	niebieski	nie	oddzielić folię do żółtego pojemnika		pomarańczowy	Op s
koperty papierowe	niebieski	nie			niebieski	Op
tuba papierowa	niebieski	nie			niebieski	Op
podkładki pod wyroby spożywcze	niebieski	nie	przy niewielkim zabrudzeniu do niebieskiego pojemnika, przy większym do czarnego		niebieski	Op
opakowania sprzętu AGD i RTV	niebieski	nie	elementy z papieru i tektury zgnieść lub rozłożyć, czysty styropian, folie, pianki i inne elementy z tworzyw sztucznych do żółtego pojemnika		niebieski	Op
papierowe wytłoczki do jajek	niebieski	nie	czyste do niebieskiego, zabrudzone do czarnego		niebieski	Op
opakowania papierowe elastyczne	niebieski	nie	czyste do niebieskiego, zabrudzone do czarnego	owijki, rożki, przykrywki	niebieski	Op
papier higieniczny	czarny	nie			-	
pieluchy jednorazowe i podpaski	czarny	nie			-	
pampersy i podkładki	czarny	nie			-	
tapety	czarny	nie			-	

* Kolor według JRC oznacza proponowane oznaczenie materiałowe wynikające z technicznej propozycji JRC dla przyszłego zharmonizowanego systemu oznakowania odpadów, zgodnie z krajowymi zasadami selektywnego zbierania, lecz może stanowić punkt odniesienia dla przyszłej harmonizacji oznakowania opakowań i pojemników.